

perform an information function. They can not have exact correspondences in the target languages. National phraseological expressions carry an ethnocultural function, and with the help of such vocabulary create a national and historical atmosphere. A comparative analysis of the translations into Ukrainian language made by the translators V. Panchenko (2010) and M. Dmitrenko (1990) was done. The national phraseological expressions of the original text „A Scandal in Bohemia” by Conan Doyle and their translation equivalents were compared. Applied translation transformations of adequate rendering of relevant national phraseological expressions were analyzed.

Keywords: national phraseological expressions, translational transformations, comparative analysis, translation equivalents, historical atmosphere.

Стаття надійшла до редакції 29.09.2018 р.

Стаття прийнята до друку 30.09.2018 р.

Рецензент – д. філ. н., проф. Моїсеєнко О.Ю.

УДК 811.111:801.67-053.4

Кузьменко А.О.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ НАСТАНОВИ МУЛЬТИПРАДИГМАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФАНТИЧНИХ ВІРШОВАНИХ ТЕКСТІВ

Здобутки сучасного мовознавства уможливають комплексний, всебічний і ґрунтовний аналіз інфантичного мовлення. Проте фонові (культурно-історичні) та літературні (жанрові) передумови вимагають застосування мультипарадигмального підходу до аналізу англійських інфантичних віршованих текстів з ціллю моделювання лінгвоконцептуального та когнітивно-функціонального просторів інфантичної картини світу з позицій антропоцентризму – людського фактору, який є органічною єдністю свідомості як рушійної сили на шляху створення художньо-поетичного тексту, що є результатом естетичного самовираження й впливу. Мета цієї роботи – розробка комплексної поетапної методики дослідження інфантичних віршованих текстів (ІВТ). Об'єкт – інфантичні вішовані тексти, а предмет – методика їх дослідження.

Особливу увагу лінгвістів привертає можливість відстежити, як «майстер слова», створюючи художній твір певною мовою, користується цією мовою як матеріалом і як мовні категорії діють у побудові художньо-естетичної виразності текста, у розкритті «картини світу», яка існує у свідомості мовця та реципієнта. Реконструкція картини світу, актуалізованої в ІВТ, потребує комплексного поетапного аналізу. Найвлучнішим вбачається триетапний алгоритм комплексного мультипарадигмального дослідження ІВТ:

підготовчий, дослідницький та завершувальний, які мають кроки розподілення розвідки.

1. Підготовчий етап є базовим для теоретико-методологічного вивчення загального епістемічного фону, на основі якого має формуватися утворення формальних критеріїв для окреслення об'єкта дослідження та добору матеріалу.

1.1. Перший підготовчий крок присвячено аналізу літератури з метою з'ясування стану вивченості питання [Почепцов 2012; Fasold 1990; Schiffrin 1994; Stubbs 1983].

Тут також вато з'ясувати особливості формування інфантичної картини світу з огляду на психолінгвістичні розвідки. На цьому етапі також вирішується питання щодо місця ІВТ, як продукту актуалізації інфантичної картини світу, у системі інших типів і видів текстів англомовної лінгвокультури, а також вироблення принципів його відмежування від схожих і споріднених жанрових одиниць. Крім того, цей етап відзначається формуванням теоретичної бази роботи шляхом опрацювання наукових джерел – праць провідних зарубіжних і вітчизняних науковців із загальних питань мовознавства [Єрмоленко 2006; Coulthard 1992; Stubbs 1983], лінгво-когнітивістики [Маріна 2004; Fausonnier 2002], граматики і синтаксису [Арутюнової 1999; Ноздріна 1997 та ін.], стилістики [Кожиної 1983; Сиротиніної 1987 та ін.]. Для проведення такого вивчення використовуються дедуктивний та індуктивний методи накопичення знань, компаративний аналіз теоретичних викладок дозволяють зробити відповідні узагальнення та виявити диференційні особливості.

1.2. Другий підготовчий крок для вироблення критеріїв відокремлення та адекватного позиціонування ІВТ у системі інфантичної картини світу англомовного середовища. Виокремлення власне об'єкта наукової рефлексії – англомовного ІВТ – та вироблення критеріїв його відмежування від інших функціонально близьких і/або формально споріднених жанрів.

1.3. Третій підготовчий крок пов'язаний з добором емпіричного матеріалу. Він стає можливим після окреслення параметричних властивостей ІВТ у другому кроці, що дозволяє приступити до збору матеріалу та формування авторської картотеки прикладів. Для цього у нагоді стає метод суцільної вибірки. Також третім кроком слугує виокремлення у ІВТ основних тематичних блоків та особливостей лексичного складу інфантичного мовлення у різних жанрах.

2. Дослідницький етап – опис типових когнітивно-функціональних рис, властивостей і параметрів ІВТ англомовної лінгвокультури. Засадничим для цього етапу є усвідомлення когнітивно-комунікативної парадигми лінгвістики.

2.1. Перший дослідницький крок присвячений аналізу арсенала вербалізаторів концептуального простору інфантичної картини світу – лексичних одиниць, які можуть слугувати для ідентифікації найменувань

художніх концептів інфантичної картини світу;

Питання створення розлогої класифікації ментальних одиниць, яка враховує все «різнобарв'я» емпіричних даних, накопичених різними лінгвістичними дисциплінами, полишається відкритим та актуалізує концепт як центр уваги. Залежно від наукової дисципліни – лінгвокультурологічної [Воркачев 2007: 104] чи лінгвокогнітивної [Пименова 2007: 39] – підходи до типологізації концептів керуються такими критеріями, як об'єкт і спосіб концептуалізації, соціальна значущість, функціональні призначення та актуальність для колективної свідомості.

Концептуальні доміанти є ключем до розуміння ментального механізму моделювання світу. Отже, для виявлення специфіки концептуалізації інфантичної картини світу в ідіодискурсі доцільним є встановлення його концептуальних доміант шляхом кількісних підрахунків, а також з'ясування їхньої когнітивної структури.

Первинна типологізація художніх концептів передбачає квантитативний аналіз текстів, що базується на ідеї «семіотичної дисперсності концепту» [Приходько 2008: 103], згідно з якою ментальні одиниці мають численні засоби вербальної репрезентації: лексичні, синтаксичні, фразеологічні, паремійні, синонімічні, алюзивні, метафоричні [Путій 2008: 129].

Спираючись на бачення, що зв'язки між концептами формують новий смисл, який можна визначити лише встановивши характер відношень між елементами, доцільною видається ідентифікація типів міжконцептних кореляцій. Як засвідчують спеціальні лінгвістичні студії, усе розмаїття інтерконцептуальних зв'язків може бути зведена до трьох основних типів – ієрархія, кон'юнкція і диз'юнкція [Приходько 2008: 244].

2.2. Другий дослідницький крок пов'язаний з вивченням концептуальної кон'юнкції. Основним методом при цьому стає когнітивно-семантичний опис з використанням процедур логіко-семантичного аналізу, який було запропоновано в Е.В. Падучева [2007] та розвинуто у працях І.М. Кобозевої [2009] та ін.

2.3. Третій дослідницький крок зосереджено на з'ясуванні предикативної специфіки ІВТ за допомогою структурно-граматичного методу, що уможливило розкриття характерної граматичної структури інфантичного мовлення на темпоральному, персональному та модальному рівнях. Проводяться кількісно-статистичні підрахунки для виявлення притаманних мовленню ІВТ особливостей та виявлення специфіки світосприйняття та засобів її лінгвальної актуалізації.

2.4. Четвертий дослідницький крок зосереджено на встановленні відмінних рис синтаксичної організації інфантичного мовлення у англійських ІВТ. Метод суцільної вибірки уможливило отримання достовірних результатів дослідження, а кількісний або квантитативний аналіз мовних фактів використовується з метою встановлення кількісних

співвідношень отриманих результатів і кількісного співвідношення простих та складних речень у ІВТ. Дескриптивним методом описується специфіка організації простого речення, паратаксису та гіпотаксису, що дозволяє схарактеризувати наявність синтаксичних порушень (спрощення, поширення, дислокація). Описово-аналітичний та індуктивний методи використовуються для виявлення закономірностей функціонування мовленнєвих одиниць у ІВТ. Абстрагування дозволяє переходити від конкретних до загальних понять і законів розвитку, а конкретизація уможливує дослідження за жанровим різномайттям ІВТ.

2.5. П'ятий дослідницький крок – висвітлення лінгвостилістичної специфіки інфантичного мовлення у ІВТ як безпосередньо або опосередковано закодованих послань (меседжів) адресанта. Поетичне світовідчуття, поетизування героя, його дій і вчинків виховує глибоку емоційність, чутливість до всього доброго, гарного, прекрасного. ІВТ є не лише джерелом інформації, а й засобом виховання емоцій, естетичних смаків. У зв'язку з цим, ІВТ стилістично багаті, іронічно забарвлені, пронизані цікавими граматичними конструкціями та особливою лексикою [Русанівський 2006: 14]. Аналіз допомагає у розчленуванні художньо-поетичних текстів на компоненти, складові частини. Аналіз частин уможливує досягнення своєрідності стилістичного цілого, виявлення в межах ІВТ фігур субституції, едипії, евфонічних та фоностилістичних засобів. Синтез допомагає встановити та фіксувати особливості взаємодії / кореляції стилістичних прийомів, їх конвергенційні зв'язки. Інтерпретація уможливує тлумачення смислового аспекту лінгвостилістичної специфіки ІВТ.

3. Завершувальний етап є невід'ємною частиною наукового дослідження. Він стає у нагоді як для оформлення результатів розвідки, що були здобуті в результаті попередніх п'яти дослідницьких кроків, але й для завершення попередніх кількісних підрахунків, що виявилися необхідними на етапах моделювання номінативного та комунікативного устрою ІВТ. У результаті кожного етапу дослідження виявляються інтегральні та диференціальні риси ІВТ за жанровою специфікою, що встановлюється шляхом ретельних підрахунків – частоти використання певного явища по відношенню до загальної. Тож процедури квантативних підрахунків знаходять широке використання практично на всіх дослідницьких етапах і кроках цієї розвідки і становлять у такому своєму амплуа її вагомому доказову базу.

Результати, що їх отримано у ході аналізу, відображаються також у численних додатках і графічних об'єктах – таблицях, діаграмах і рисунках. Обсяг відібраного для аналізу матеріалу, його аналіз та презентація є цілком достатніми для того, щоб вважати роботу репрезентативною.

Таким чином, науково релевантні дані, отримані у триангуляційний спосіб на підставі комплексного застосування методів, методик, технік, прийомів і процедур, дозволяють провести триетапний аналіз ІВТ,

зіставляючи й коригуючи початкові уявлення про парадигматику та синтагматику ІВТ англomовної лінгвокультури. У перспективі вбачається проміння розробленої методики не лише для англomовних ІВТ, а й віршованих текстів інших природних мов.

Література

Арутюнової 1999 - Арутюнова Н. Д. Введение /Н.Д. Арутюнова // Логический анализ языка. Образ человека в культуре и языке. – М. : Индрик, 1999. – С. 3 –10.

Воркачев 2007 - Воркачев С. Г. Лингвокультурный концепт: типология и области бытования : монография / С. Г. Воркачев. – Волгоград : ВолГУ, 2007. – 400 с.

Єрмоленко 2006 - Єрмоленко С. С. Мовне моделювання дійсності і знакова структура мовних одиниць : [монографія] / С. С. Єрмоленко. – К. : Вид. Дім Дмитра Бураго, 2006. – 384 с.

Кобозева 2009 - Кобозева И.М. Лингвистическая семантика: [учебник] / И.М. Кобозева. – [4-е изд.]– М.: Либроком, 2009. – 352 с.

Кожина 1983 - Кожина М.Н. Стилистика русского языка / М.Н.Кожина. – М., 1983. – С. 49

Маріна 2004 - Маріна О. С. Контрастивні тропи й фігури в американській поезії модернізму : лінгвокогнітивний аспект : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / О. С.Маріна. – Київ, 2004. – 204 с.

Ноздріна 1997 - Ноздріна Л.А. Взаимодействие грамматических категорий в художественном тексте: на материале нем.яз. : дис...д. філол. наук : 10.02.19. «Теория языка» / Л. А. Ноздріна. – М., 1997. – 475 с.

Падучева 2007 - Падучева Е.В. О семантике синтаксиса: Материалы к трансформационной грамматике русского языка / Е.В. Падучева. – [2-е изд., испр. и доп.]. – М.: КомКнига, 2007. – 296 с.

Пименова 2007 - Пименова М. В. Концепт сердце : Образ. Понятие. Символ / М. В. Пименова. – Кемерово : КемГУ, 2007. – 500 с.

Почепцов 2012 - Почепцов Г.Г. Від FACEBOOK'у і ГЛАМУРУ до WIKILEAKS: медіакомунікації / Г. Г. Почепцов. – К.: «Спадщина», 2012. – 461 с.

Приходько 2008 - Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики : Монографія / А. М. Приходько. – Запоріжжя : Прем'єр, 2008. – 332 с.

Путій 2008 - Путій О.С. Валентні властивості антропостатальних концептів / О. С. Путій // Нова філологія. – Запоріжжя : ЗНУ, 2008. – № 29. – С. 128 – 133.

Русанівський 2006 - Русанівський В. М. Мова літератури для дітей / В. М. Русанівський // Мовознавство. – К.: Інст. мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України, 2006. – № 5. – 112 с.

Сиротиніної 1987 - Сиротиніної О.Б. Стилистическая принадлежность и

текстовая организация устной научной речи / О. Б. Сиротинина // Стилистика текста в коммуникативном аспекте: Межвуз. сб. науч. тр. – Пермь: Перм. гос. ун-т, 1987. – С. 24 – 32.

Coulthard 1992 - Coulthard M. *Advances in Spoken Discourse Analysis* / M. Coulthard. – L.: Routledge, 1992. – 266 p.

Fasold 1990 - Fasold R. *The Sociolinguistics of language* / R. Fasold. – Oxford: Blackwell, 1990. – 342 p.

Fauconnier 2002 - Fauconnier G., Turner M. *The Way We Think. Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities* / Gilles Fauconnier, Mark Turner. – Cambridge : Cambridge University Press, 2002. – 440 p.

Schiffrin 1994 - Schiffrin D. *Approaches to Discourse* / D. Schiffrin. – Oxford: Blackwell, 1994. – 470 p.

Stubbs 1983 - Stubbs M. *The Sociolinguistic Analysis of Natural Language* / M. Stubbs. – Oxford: Basil Blackwell, 1983. – 273 p.

Кузьменко А.О. Теоретико-методологічні настанови мультипарадигмального дослідження інфантичних віршованих текстів.

У статті розглядається найвлучніший метод мультипарадигмального вивчення інфантичних віршованих текстів англomовної лінгвокультури. Мета цієї роботи – розробка комплексної поетапної методики дослідження інфантичних віршованих текстів. Об'єкт – інфантичні віршовані тексти, а предмет – методика їх дослідження. Зазначається триетапний алгоритм комплексного дослідження інфантичних віршованих текстів: підготовчий, дослідницький та завершувальний, кожен з яких має відповідні кроки розподілення розвідки. Підготовчий етап є підґрунтям теоретико-методологічного вивчення загального епістемічного фону, на базі якого утворюються критерії для окреслення об'єкта дослідження та добору матеріалу. На дослідницькому етапі дискрибуються типові когнітивно-функціональні властивості та параметри ІВТ. Головним для цього етапу є розуміння когнітивно-комунікативної парадигми лінгвістики. Завершувальний етап слугує для оформлення результатів дослідження, що були здобуті в результаті дослідницьких кроків, для завершення попередніх кількісних підрахунків, що виявилися необхідними на етапах моделювання номінативного та комунікативного устрою ІВТ.

Ключові слова: мультипарадигмальне дослідження, інфантичний віршований текст, текст, підготовчий етап, дослідницький етап, завершувальний етап.

Кузьменко А.А. Теоретико-методологические установки мультипарадигмального исследования инфантических стихотворных текстов.

В статье рассматривается наиболее целесообразный метод мультипарадигмального изучения инфантических стихотворных текстов

англоязычной лингвокультуры. Цель этой работы – разработка комплексной поэтапной методики исследования инфантических стихотворных текстов. Объект – инфантические стихотворные тексты, а предмет – методика их исследования. Отмечается трехэтапный алгоритм комплексного исследования инфантических стихотворных текстов: подготовительный, исследовательский и завершающий, каждый из которых имеет соответствующие шаги распределения исследования. Подготовительный этап является основой теоретико-методологического изучения общего эпистемического фона, на базе которого образуются критерии для определения объекта исследования и отбора материала. На исследовательском этапе описываются типичные когнитивно-функциональные свойства и параметры инфантического стихотворного текста. Главным для этого этапа является понимание когнитивно-коммуникативной парадигмы лингвистики. Завершающий этап служит для оформления результатов исследования, полученных в результате исследовательских шагов, для завершения предыдущих количественных подсчетов, которые оказались необходимыми на этапах моделирования номинативного и коммуникативного устройства этих текстов.

Ключевые слова: мультипарадигмальное исследование, инфантический стихотворный текст, текст, подготовительный этап, исследовательский этап, завершающий этап.

Kuzmenko A.O. Theoretical and methodological guidelines for the multiparadigmatic study of infant poetic texts.

The article dwells upon the most expedient method of multi-paradigm study of infant poetic texts of English-speaking linguoculture. The purpose of this work is to develop a comprehensive phased methodology for the study of infant poetic texts. The object is infant poetic texts, and the subject is the method of their research. There is a three-stage algorithm for the comprehensive study of the infant poetic texts: preparatory, research and final, each of which has appropriate steps in the distribution of the study. The preparatory stage is the basis of the theoretical and methodological study of the general epistemic background, on the basis of which criteria are formed for determining the object of investigation and selection of the material. At the research stage, typical cognitive-functional properties and parameters of the infant poetic text are described. The main thing for this stage is the understanding of the cognitive-communicative paradigm of linguistics. The final stage serves to formalize the research results obtained as a result of research steps, to complete the previous quantitative calculations that were necessary at the stages of modeling the nominative and communicative structure of these texts.

Key words: multiparadigm research, infant poetic text, text, preparatory stage, research stage, final stage.

Стаття надійшла до редакції 24.09.2018 р.

Стаття прийнята до друку 24.09.2018 р.

Рецензент – д. філ. н., проф. О.Ю. Моїсеєнко